

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра менеджменту ім. проф. Й.С.Завадського**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету аграрного
менеджменту

_____ А. Д. Остапчук
“ ____ ” _____ 2021 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри менеджменту
ім. проф. Й. С. Завадського

Протокол №__ від «__» _____ 2021 р.
Завідувач кафедри

_____ Т.І. Балановська

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант освітньо-професійної програми
«Менеджмент» ОС «Бакалавр»

_____ В. В. Луцяк

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ»**

спеціальність **073 «Менеджмент»**

освітньо-професійна програма **«Менеджмент організацій і адміністрування»**

Факультет аграрного менеджменту

Розробник: к.е.н., доцент кафедри менеджменту ім. проф. Й.С. Завадського
А.В. Троян

Київ – 2021

1. Опис навчальної дисципліни «Корпоративне управління»

Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь		
Освітній ступінь	«Магістр»	
Спеціальність	073 «Менеджмент»	
освітня програма	«Менеджмент організацій і адміністрування»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	_____120_____	
Кількість кредитів ECTS	_____4_____	
Кількість змістових модулів	_____2_____	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____ (назва) _____	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	_____1_____	_____1_____
Семестр	_____2_____	_____2_____
Лекційні заняття	_____30_____ год.	_____6_____ год.
Практичні, семінарські заняття	_____30_____ год.	_____12_____ год.
Самостійна робота під керівництвом викладача	_____60_____ год.	_____102_____ год.
Індивідуальні завдання	_____ год.	_____ год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	_____4 год._____	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Корпоративне управління» є формування системи наукових поглядів на організацію та функціонування підприємств корпоративного сектору економіки, а також набуття економіко-правових компетентностей у сфері управління корпораціями, регулювання соціально-економічних відносин між учасниками корпоративного управління.

Завданням вивчення дисципліни є теоретична підготовка студентів з питань сутності корпоративного управління; суб'єктів та об'єктів корпоративного управління; різновидів організаційних об'єднань корпоративного типу; особливостей управління в акціонерному товаристві; зовнішнього середовища корпоративного управління; поняття і структури корпоративного капіталу; напрямі розвитку корпоративного управління; концептуальних засад корпоративного контролю; формування організаційної культури корпоративного типу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- сутність і принципи корпоративного управління;
- основи регулювання корпоративних відносин;
- моделі корпоративного управління, їх переваги та недоліки;
- чинники впливу зовнішнього та внутрішнього середовища корпоративного підприємства;
- закономірності емісії, розміщення та обігу цінних паперів корпорації;
- зміст управлінських заходів, спрямованих на оптимізацію структури капіталу корпорації;
- зміст, завдання, форми та типи корпоративного контролю;

вміти:

- визначати завдання, функції та повноваження органів управління корпоративного підприємства;
- використовувати іноземний досвід корпоративного управління;

- розробляти взаємоузгоджені емісійну та дивідендну політики;
- використовувати показники та структури фондового ринку при вирішенні завдань корпоративного управління;
- розробляти та впроваджувати управлінські заходи щодо створення певного типу корпоративної культури.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

- навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізування та використання інформації з різних джерел;
- вміння працювати в колективі та команді;
- здатність до саморегуляції та здорового способу життя;
- цінування та повага до різноманітності та мультикультурності, здатність працювати у міжнародному середовищі;
- здатність до застосовування концептуальних і базових знань, розуміння предметної області і професії менеджера.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- здатність формувати ефективну систему управління організації;
- здатність управляти організацією та її підрозділами, визначати функціональні області організації та зв'язки між ними;
- здатність визначати стратегію підприємства, складати стратегічні плани;
- здатність збирати, аналізувати, узагальнювати і використовувати інформацію для формування і реалізації управлінських рішень;
- здатність виявлення, формулювання і проведення досліджень за актуальними науковими проблемами;
- здатність формувати забезпечуючі стратегії у відповідності до корпоративної стратегії та життєвого циклу організації.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для: повного терміну денної/заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. СУТНІСТЬ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ												
Тема 1. Сутність корпоративного управління.		4	4			5		0,5	0,5			
Тема 2. Різновиди корпоративних об'єднань як об'єкти корпоративного управління		4	4			10		0,5	0,5			
Тема 3: Акціонерне товариство як об'єкт корпоративного управління		4	4			10		0,5	1			
Тема 4. Зовнішнє середовище корпоративного управління		4	4			5		0,5	1			
Разом за змістовим модулем 1		16	16			30		2	3			
Змістовий модуль 2. Механізми корпоративного управління												
Тема 5. Управління корпоративним капіталом		4	4			10		0,5	0,5			
Тема 6. Розвиток корпоративного управління		2	2			5		0,5	0,5			
Тема 7. Корпоративний контроль		4	4			5		0,5	1			
Тема 8. Корпоративна культура		4	4			10		0,5	1			
Разом за змістовим модулем 2		14	14			30		2	3			
Усього годин		30	30			60		4	6			

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність корпоративного управління	2
2	Тема 2. Різновиди корпоративних об'єднань як об'єкти корпоративного управління	2
3	Тема 3. Акціонерне товариство як об'єкт корпоративного управління	2
4	Тема 4. Зовнішнє середовище корпоративного управління	2
5	Тема 5. Управління корпоративним капіталом	2
6	Тема 6. Розвиток корпоративного управління	2
7	Тема 7. Корпоративний контроль	2
8	Тема 8. Корпоративна культура	2
	Разом	16

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність корпоративного управління	-
2	Тема 2. Різновиди корпоративних об'єднань як об'єкти корпоративного управління	2
3	Тема 3. Акціонерне товариство як об'єкт корпоративного управління	2
4	Тема 4. Зовнішнє середовище корпоративного управління	2
5	Тема 5. Управління корпоративним капіталом	2
6	Тема 6. Розвиток корпоративного управління	2
7	Тема 7. Корпоративний контролёр	2
8	Тема 8. Корпоративна культура	2
	Разом	14

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Суть і поняття корпоративного управління
2. Економічна природа корпоративного управління
3. Об'єкти корпоративного управління в Україні
4. Структурні елементи корпоративного управління
5. Господарські товариства як об'єкт корпоративного управління
6. Економічна роль господарських товариств
7. Загальна характеристика господарських товариств
8. Господарські товариства корпоративного і некорпоративного типу.
9. Акціонерні товариства: суть і види
10. Публічні і приватні акціонерні товариства
11. Управління створенням акціонерних товариств
12. Особливості формування акціонерного сектору в Україні
13. Управління капіталом у корпораціях
14. Форми корпоративного капіталу
15. Обіг корпоративних цінних паперів як об'єкт управління
16. Державне регулювання корпоративного сектору
17. Основні напрями державного регулювання акціонерного капіталу
18. Органи державного регулювання корпоративного сектору
19. Управління державними корпоративними правами
20. Роль депозитарної системи в корпоративному регулюванні
21. Управління рухом акцій на первинних і вторинних ринках
22. Суть управління рухом акцій
23. Роль фондової біржі та систем позабіржової торгівлі в регулюванні руху акцій
24. Корпоративні права в системі управління
25. Суб'єкти корпоративного управління

26. Суть і економічна природа корпорацій
27. Особливості державного корпоративного сектору
28. Зовнішня сфера корпоративного управління
29. Елементи внутрішньої сфери корпоративного управління
30. Основні риси сучасного корпоративного управління
31. Основні економічні риси господарських товариств корпоративного типу
32. Особливості установчих документів господарських товариств
33. Порядок створення господарських товариств
34. Учасники, їх права та зобов'язання у господарських товариствах
35. Господарські товариства корпоративного типу
36. Особливості виникнення акціонерних товариств
37. Специфічні риси публічних і приватних акціонерних товариств
38. Засновники, учасники, акціонери як суб'єкти корпоративного управління
39. Необхідність випуску цінних паперів та проведення підписки при створенні акціонерних товариств
40. Установчі збори, як початок формування внутрішньої фірмової системи корпоративного управління в акціонерних товариствах
41. Основні шляхи створення акціонерного капіталу
42. Держава як суб'єкт власності в акціонерному капіталі
43. Поняття корпоративної власності
44. Економічна роль статутного капіталу у корпораціях
45. Способи формування капіталу акціонерного товариства
46. Вплив відносин власності на повноваження учасників і контроль у корпораціях
47. Суть корпоративних цінних паперів в Україні
48. Акції, їх види і особливості обігу
49. Організаційно-управлінська база функціонування корпорацій
50. Форми державного регулювання ринку цінних паперів
51. Роль і функції Комісії з цінних паперів та фондового ринку
52. Антимонопольне регулювання в корпоративному секторі
53. Нормативна база функціонування державного корпоративного сектору
54. Суб'єкти управління державними підприємствами і корпоративними правами
55. Уповноважені особи в структурі управління державними корпоративними правами.
56. Корпоративні цінні папери як об'єкт депозитарного регулювання
57. Структура депозитарної системи в Україні
58. Депозитарії та зберігачі цінних паперів
59. Ведення реєстрів власників іменних акцій
60. Організація зберігання й обігу цінних паперів
61. Особливості електронного обігу цінних паперів
62. Перехід і реалізація права власності на цінні папери
63. Кліринг і розрахунки за угодами щодо цінних паперів
64. Основи управління цінними паперами на первинному і вторинному ринках

65. Організація розміщення акцій
66. Особливості інформування інвесторів корпорацій
67. Поняття фондової біржі
68. Організаційні засади функціонування фондової біржі
69. Позабіржова торговельна система акцій
70. Суть фінансового посередництва і його функції в системі корпоративного управління
71. Види фінансового посередництва в системі корпоративного управління
72. Обмеження діяльності фінансових посередників в системі корпоративного управління
73. Стан фінансового посередництва в корпоративному секторі України
74. Основні чинники впливу на систему корпоративного управління
75. Структура управління акціонерним товариством
76. Особливості реалізації акціонерами управлінських функцій
77. Організаційні засади проведення загальних зборів в корпораціях
78. Роль і функції ради акціонерного товариства
79. Виконавчі органи в акціонерних товариствах
80. Роль ревізійних органів в акціонерних товариствах
81. Особливості організаційної структури управління в товариствах з обмеженою відповідальністю
82. Методологія створення внутрішньо корпоративної системи управління
83. Особливості затвердження внутрішньо корпоративних управлінських документів
84. Внутрішньо корпоративні документи для проведення зборів
85. Регулювання основних організаційно-економічних відносин в корпораціях
86. Заохочення і відповідальність менеджерів у корпораціях
87. Особливості вибору організаційної структури корпорації
88. Основні положення щодо організаційних структур корпорацій
89. Положення щодо цінних паперів у корпораціях
90. Інформація та комерційна таємниця в корпораціях
91. Форми розподілу прибутку в корпорації
92. Види стимулювання працівників корпорацій
93. Необхідність антикризового управління в корпорації
94. Програми антикризових заходів у корпораціях
95. Фінансові посередники в системі корпоративного управління
96. Основні організаційні форми фінансового посередництва
97. Внутрішньо корпоративна система управління
98. Загальні організаційні засади корпоративного управління
99. Побудова цілісної системи внутрішньо корпоративного управління
100. Відносини між учасниками корпорацій
101. Регулювання господарсько-організаційних структур корпорацій
102. Економічна природа корпоративного управління та історичні й економічні передумови виникнення корпорацій
103. Об'єкти та структурні елементи корпоративного управління

104. Принципи та моделі корпоративного управління
105. Зовнішня сфера корпоративного управління
106. Форми і функції державного регулювання в системі корпоративного управління
107. Інфраструктура корпоративного середовища
108. Державна політика на фондовому ринку
109. Учасники корпоративних відносин та органи корпоративного управління
110. Учасники корпоративних відносин
111. Органи корпоративного управління
112. Особливості формування акціонерного сектору в Україні
113. Організаційний та економічний механізм управління корпорацією.
114. Сутність механізмів корпоративного управління
115. Організаційні засади формування корпоративних об'єднань
116. Інтеграційні корпоративні системи
117. Управління корпоративним капіталом та витратами.
118. Різновиди дивідендної політики та їх характеристика
119. Форми корпоративного капіталу та різновиди корпоративних витрат
120. Обіг корпоративних цінних паперів як об'єкт управління
121. Дивідендна політика
122. Звітність та контролінг в системі корпоративного управління й управління державними корпоративними правами
123. Звітність в системі корпоративного управління
124. Механізми корпоративного контролю
125. Корпоративна культура
126. Тактичне і стратегічне управління корпораціями
127. Особливості тактичного і стратегічного управління корпораціями
128. Види та етапи розробки корпоративної стратегії
129. Рейдерство та механізми захисту від ворожих поглинань

8. Методи навчання

Сучасні вимоги до підготовки менеджерів передбачають здобуття основних практичних вмінь та навичок. Опанувати сучасними технологіями прийняття управлінських рішень, формування комунікативної компетентності, навичок роботи та керівництва групою, вміння застосовувати основні функції менеджменту в практику роботи організації найкраще допоможуть інтерактивні методи навчання, їх застосування можливе як при всіх видах аудиторних занять, так і в самостійній роботі студента.

Планування занять передбачає створення передумов для реалізації таких методологічних принципів навчального процесу:

- *інтенсивне використання самостійної роботи студента* (підготовчий етап до роботи над ситуаційним завданням, пошук матеріалу для виконання аналітичних та аналітично-ситуаційних задач, складання індивідуального алгоритму прийняття управлінського рішення, самооцінювання управлінських якостей та здібностей тощо);

- використання методу конкретної ситуації з метою *пояснення нових теоретичних положень теми*;

- *активне використання технічних засобів навчання*, в тому числі відеоматеріалів, які ілюструють і надають інформацію до ситуаційних задач;

- *дотримання жорсткого регламенту*: визначення часу на індивідуальну роботу, на обговорення та прийняття групового рішення, на представлення групового варіанту вирішення проблеми, на дискусію;

- *впровадження принципу нормування*: дотримання норм і правил при проведенні ділової гри, чітке визначення оцінювання результатів гри;

- *дотримання умов недостатньої визначеності*. Оскільки управлінські рішення приймаються в умовах дефіциту об'єктивної інформації, необхідно навчати майбутніх менеджерів „діяти за обставинами”;

- *використання різних рольових функцій* при аналізі студентами конкретних ситуацій. Як правило, залежно від здібностей студентів, можуть виконуватись ролі „опонента”, „оптиміста” або „песиміста”, „адвоката”, „провокатора”, „реаліста” та ін.;

- *активна підтримка внутрішньогрупової взаємодії* студентів, залучення до обговорення пасивних студентів, зняття напруження у відношеннях між емоційними й амбіційними членами групи;

- *впровадження принципу прямого звертання*: активізація й залучення до обговорення за допомогою запитань: „Як би ви вчинили в такому випадку (в ролі керівника підприємства, власника, співробітника)? Що ви думаєте з приводу такої ситуації....? Чи зустрічались ви з подібними ситуаціями?”

Порівняно з традиційним, в інтерактивному навчанні змінюється сама роль викладача.

Під час проведення занять, які передбачають самостійну роботу студентів під керівництвом викладача з навчальної дисципліни „Корпоративне управління” доцільно використовувати такі інтерактивні методи навчання як, метод кейсу, метод інциденту, рольові й ділові ігри. Алгоритм проведення занять із застосуванням кейс-методу представлено на рис. 1.

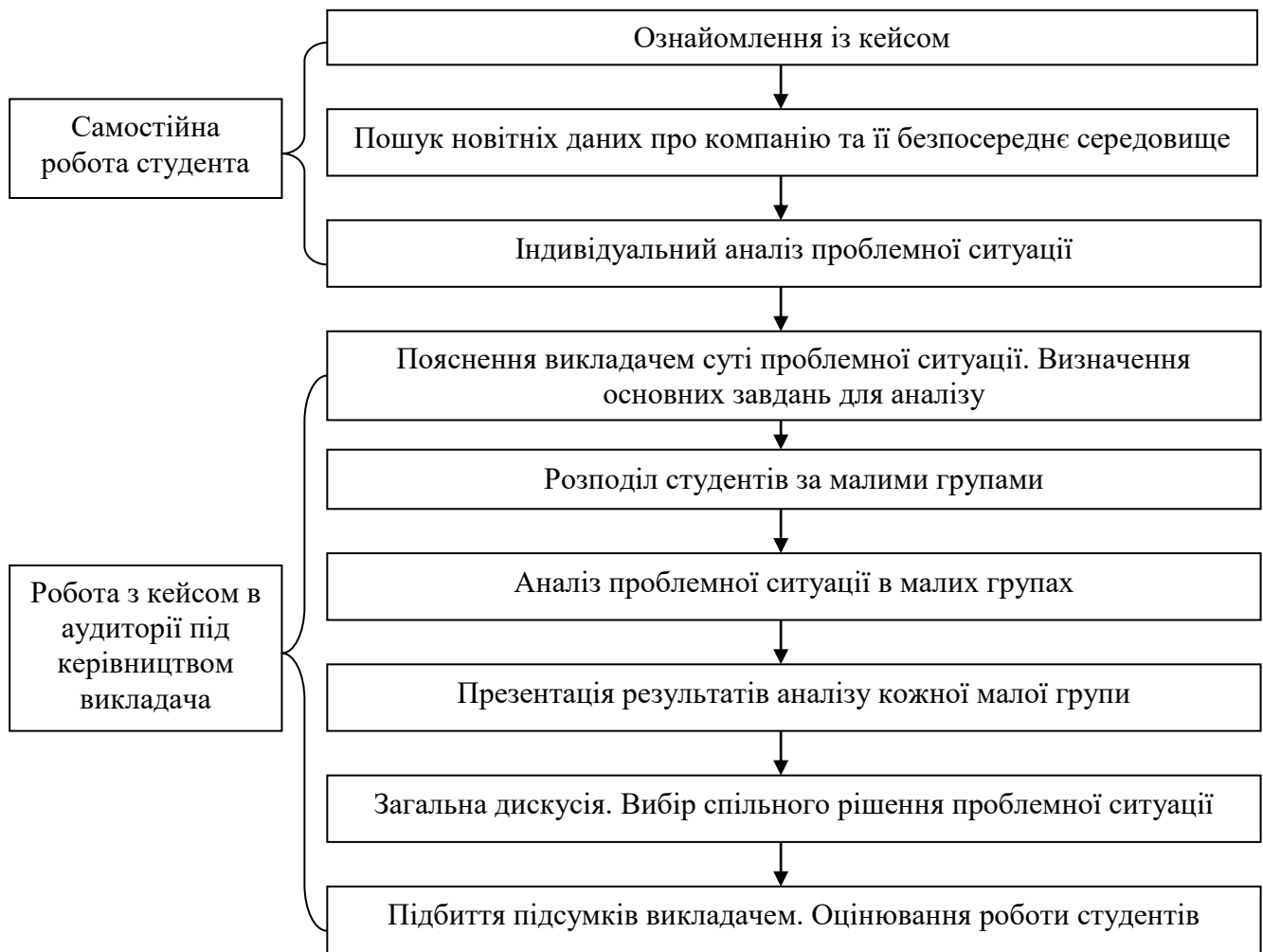

Рис. 1. Алгоритм опрацювання конкретної ситуації (case-study)

Імітаційна (ділова) гра відноситься до інтерактивних методів навчання. Така гра відбувається в штучних умовах уявної, моделюючої, експериментальної ситуації.

Ігрова, імітаційна система відрізняється від реального управлінського аналога такими умовами: 1. Реальна інформація щодо організації (або ситуації) замінюється псевдореальною інформацією. 2. Для ділової гри характерний експериментальний характер, згідно з яким стискується масштаб часу й спрощується організаційна структура організації. 3. Учасники гри виконують ролі учасників управлінського процесу.

У навчальному курсі „Корпоративне управління” ділові ігри застосовуються з метою формування та вдосконалення вмінь з технології прийняття управлінських рішень, організаційного проектування, аналізу управлінської ситуації, вибору стратегії, розробки тактичних та оперативних рішень. Протягом ділової гри студенти здійснюють різноманітні взаємодії: переговори, дискусії, публічні презентації матеріалів, запитання та відповіді тощо. Таким чином, створюються передумови щодо освоєння ефективного комунікативного досвіду та розвитку комунікативної компетентності.

Алгоритм підготовки та проведення рольової гри представлено на рис. 2.

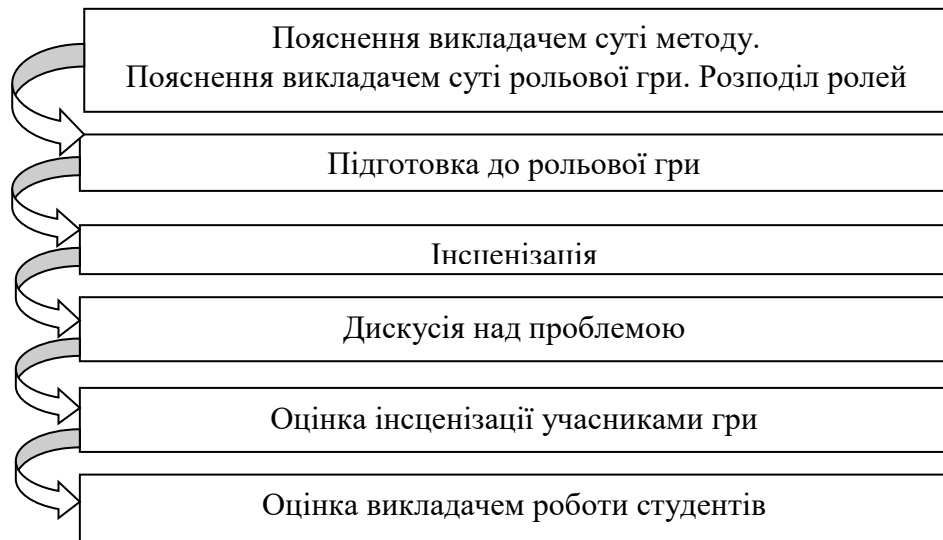

Рис. 2. Алгоритм опрацювання рольової гри

У навчальному курсі рольові ігри доцільно використовувати поряд з іншими інтерактивними методами навчання. Основним принципом при викладанні навчальної дисципліни має стати використання всього арсеналу менеджменту.

9. Форми контролю

Основними формами організації навчання під час вивчення дисципліни „Корпоративне управління” є лекції, семінарські (практичні) заняття, консультації, самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Відповідно до вище зазначених форм організації навчання формами контролю засвоєння програми є: самоконтроль, написання модульних контрольних робіт, реферату, виконання індивідуальних практичних завдань та іспит за період вивчення дисципліни.

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу.

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України» затвердженого вченою радою НУБіП України 27 грудня 2019 року, протокол №5, видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Навчальний матеріал дисциплін, які викладаються протягом одного семестру – осіннього чи весняного, поділяється лекторами на *два-три змістові модулі*.

Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу змістового модуля розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, колоквиуму, результату експерименту, що можна оцінити чисельно, розрахункової чи розрахунково-графічної роботи тощо.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Після проведення проміжних атестацій з двох змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектором дисципліни визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи **R_{нр}** (не більше 70 балів) за формулою:

$$R_{HP} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{3M} \cdot K^{(1)}_{3M} + \dots + R^{(n)}_{3M} \cdot K^{(n)}_{3M})}{K_{дис}}, \quad (1)$$

де $R^{(1)}_{3M}, \dots, R^{(n)}_{3M}$ – рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{3M}, \dots, K^{(n)}_{3M}$ – кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або годин), передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{дис} = K^{(1)}_{3M} + \dots + K^{(n)}_{3M}$ – кількість кредитів ЄКТС (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Формулу (1) можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{3M} = \dots = K^{(n)}_{3M}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{HP} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{3M} + \dots + R^{(n)}_{3M})}{n}. \quad (2)$$

Рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

На рейтинг з навчальної роботи можуть впливати рейтинг з додаткової роботи та рейтинг штрафний.

Рейтинг з додаткової роботи додається до рейтингу з навчальної і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається здобувачам вищої освіти рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня їх знань з дисципліни.

Максимальна кількість балів (20) надається здобувачу вищої освіти за:

- отримання диплому I-го ступеню переможця студентської наукової конференції навчально-наукового інституту чи факультету (коледжу) з відповідної дисципліни;
- отримання диплому переможця (I, II чи III місце) II-го етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з дисципліни чи спеціальності (напрямку підготовки) у поточному навчальному році;
- отримання диплому (I, II чи III ступеню) переможця Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з відповідної дисципліни у поточному навчальному році;

- авторство (співавторство) у поданій заявці на винахід чи отриманому патенті України з відповідної дисципліни;
- авторство (співавторство) у виданій науковій статті з відповідної дисципліни;
- виготовлення особисто навчального стенду, макету, пристрою, приладу; розробка комп'ютерної програми (за умови, що зазначене використовується в освітньому процесі при викладанні відповідної дисципліни).

Рейтинг штрафний не перевищує 5 балів і віднімається від рейтингу з навчальної роботи. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для здобувачів вищої освіти, які невчасно засвоїли матеріали змістових модулів, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

Підсумкова атестація включає семестрову та державну атестацію здобувачів вищої освіти.

Семестрова атестація проводиться у формах семестрового екзамену або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Семестровий екзамен (далі – **екзамен**) – це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік (далі – **залік**) – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Диференційований залік – це форма атестації, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння здобувачем вищої освіти програми навчальної чи виробничої практики, підготовки та захисту курсової роботи (проекту).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог робочого навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого Вченою радою НУБіП України від 27.12.2019 р. протокол № 5.

Екзамени для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання проводяться у **письмовій (електронній) формі за екзаменаційними білетами**.

У екзаменаційному білеті передбачається комбінація з екзаменаційних запитань і тестових завдань різних типів (відкритих; закритих: вибіркових, на відповідність).

Кількість екзаменаційних запитань і тестових завдань різних типів у екзаменаційному білеті та критерії оцінювання відповідей на них визначає науково-педагогічний (педагогічний) працівник, який відповідає за викладання навчальної дисципліни.

При проведенні екзамену в електронній формі всі типи тестових завдань оцінюються автоматично системою тестів, окрім розгорнутих відповідей на екзаменаційні запитання. Розгорнуті відповіді на екзаменаційні запитання типу «есе» в системі «Elearn» перевіряють НПП, які проводять екзамен, і виставляють відповідну оцінку.

Екзаменаційні білети мають бути затверджені на засіданні кафедри, яка забезпечує викладання навчальної дисципліни, про що свідчить підпис завідувача кафедри на кожному екзаменаційному білеті.

При проведенні екзамену в електронній формі всі тестові завдання з бази тестових завдань, що будуть використовуватися в процесі тестування, повинні бути роздруковані та затверджені на засіданні кафедри.

Після завершення проведення письмового екзамену за результатами відповідей на екзаменаційний білет обов'язково проводиться співбесіда двома науково-педагогічними (педагогічними) працівниками, які проводили підсумкову атестацію, із здобувачем вищої освіти, після якої визначається остаточна оцінка за складання екзамену – рейтинг здобувача вищої освіти з атестації **R_{AT}** (не більше 30 балів).

Заліки для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання проводяться **методом тестування**.

Методика складання тестових завдань та оцінювання знань здобувачів вищої освіти наведена у методичній розробці «Методика підготовки та проведення тестового оцінювання знань студентів» (Лузан П.Г., Ільїн В.В., Рудик Я.М., Лисенко В.П., Зазимко О.В. Видавничий центр НУБіП України, 2009 р.).

На заліку, що проводиться методом тестування, рейтинг здобувача вищої освіти з атестації **R_{AT}** (не більше 30 балів) визначається за формулою:

$$R_{AT} = \frac{K_{\text{прав}}}{K_{\text{заг}}} \cdot 30, \quad (3)$$

де $K_{\text{прав}}$ – кількість правильних елементів у бланку відповідей студента;

$K_{\text{заг}}$ – загальна кількість елементів у бланку еталонних відповідей.

Рейтинг здобувача вищої освіти з атестації округлюється до цілого числа.

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}. \quad (4)$$

Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з табл.1.

Таблиця 1. Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Після завершення підсумкової атестації з дисципліни у відомість обліку успішності заносяться: рейтинг кожного здобувача вищої освіти з атестації, визначений за формулою (4) їх рейтинг із засвоєння дисципліни, а також визначена згідно з табл.1 національна оцінка.

У залікову книжку здобувача вищої освіти заносяться національна оцінка.

11. Методичне забезпечення

1. Горьовий В.П., Біляк Ю.В. Основи корпоративного управління: Навч.посібн./ за ред. В.П. Горьового – Видавничий центр НУБіП України, 2015.- 274с.
2. Біляк Ю.В. Короткий курс лекцій «Корпоративне управління» - Видавничий центр НУБіП України, 2015.- 244с.
3. Розроблено електронний навчальний курс «Корпоративне управління» / <http://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2185>

12. Рекомендована література

Основні джерела:

1. Ансофф І. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф, Э.Дж. Маконнел. – СПб.: ПитерКом, 1999. – 416 с.
2. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. – Назва з екрана.
3. Демб А. Корпоративне управління / Ада Демб, Фрідріх Нойбауер – К.: Основи, 1997. – 302 с.
4. Євтушевський В.А. Основи корпоративного управління: навч. посібник / В.А. Євтушевський. - К.: Знання-Прес, 2002. - 317 с.
5. Задихайло Д.В. Корпоративне управління: навч. посібник / Д.В. Задихайло, О.Р. Кібенко, Г.В. Назарова. - Х.: Еспада, 2003. - 688с.
6. Ігнат'єва І.А. Корпоративне управління [текст] : підручник / І. А. Ігнат'єва, О. І. Гарафонова – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 600 с.
7. Мальська М.П. Корпоративне управління: теорія та практика: підручник / М.П.Мальська, Н.Л.Мандюк, Ю.С.Занько – К. : «Центр учбової літератури», 2012. – 360 с.; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://westudents.com.ua/knigi/309-korporativne-upravlinnya-malska-mp.html>. – Назва з екрана.
8. Мостенська Т.Л. Корпоративне управління: Навчальний посібник. / Т.Л.Мостенська, В.О.Новак, М.Г.Луцький, Ю.Г.Симоненко. – К.: Каравела, 2008. - 384 с.; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://megalib.com.ua/book/87_Korporativne_ypravlinnya.html – Назва з екрана.
9. Про акціонерні товариства: закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17> . – Назва з екрана.
10. Про господарські товариства: закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1576-12> . – Назва з екрана.
11. Про депозитарну систему України: закон України від 06.07.2012 р. № 5178-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5178-17> . – Назва з екрана.
12. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: закон України від 30.10.1996р. №448/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.
13. Прищепа Н.П. Корпоративне управління: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / Н. П. Прищепа; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 156с.
14. Про затвердження принципів корпоративного управління: рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22.07.2014р.

- № 955 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nssmc.gov.ua/law/18922> – Назва з екрана.
15. Про цінні папери та фондовий ринок: закон України від 23.02.2006 р. N 3480-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3480-15> . – Назва з екрана.
16. Стратегічне управління корпораціями. [текст] навч. посіб. / Л. І. Скібіцька, В. В. Матвеев, В. І. Щелкунов, С. М. Подреза. – К. : «Центр учбової літератури», 2016.- 480.

Додаткові джерела:

1. Акціонерне право: навч. посібник / за заг. ред. В.В. Луця, О.Д. Крупчана. - К.: Ін Юре, 2004. - 256 с.
2. Акціонерні товариства. Організація та діяльність. – К.: Фонд державного майна України, 2007. – 344 с.
3. Антикризисное управление: учебник / [под ред. проф. З.М. Короткова]. – [2-е изд., доп. и перераб.]. – М.: ИНФРА – 2009. – 620 с.
4. Базилевич В.Д. Макроекономіка: навч. посіб. / В.Д. Базилевич, Л.О. Баластрик – [2-ге вид, доп.]. – К.: Атіка, 2009. – 368 с.
5. Базилевич В.Д. Ринкова економіка: основні поняття і категорії / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич. – К.: Знання, 2008. – 263 с.
6. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент: учеб. курс / И.А. Бланк. – К.: Эльга-Н; Ника-Центр, 2002. – 448 с.
7. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов: Пер. с англ./ Р.Брейли, С. Майерс. - М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2008. - 981 с.
8. Бригхем Ю. Финансовый менеджмент: у 2 т. / Ю. Бригхем, Л. Гапенски; [пер. с англ. под ред. В.В. Ковалева]. – СПб.: Экономическая школа, 2000. – Т. 1. – 497 с.
9. Буднік М.М. Фінансовий ринок: навч. посібник / М.М. Буднік, Л.С. Мартюшева, Н.В. Сабліна. - К.: Центр навчальної літератури, 2009. - 334 с.
10. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.О. Василенко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 504 с.
11. Вінник О.М. Акціонерне право: навч. посібник / О.М. Вінник, В.С. Щербина; за ред. проф. В.С. Щербини. - К.: Атіка, 2000. - 544 с.
12. Вінник О.М. Господарські товариства і виробничі кооперативи. Правове становище. / О. М. Вінник.– К.: Т-во "Знання", КОО, 2008. – 309 с.
13. Вінник О. М. Проблеми правового регулювання корпоративних і партнерських відносин [Текст] : монографія / О. М. Вінник. – К. : НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2010. – 166 с.
14. Гудзь О.Є. Фінансове забезпечення та дивідендна політика в сільськогосподарських підприємствах // Економіка АПК. – 2005 р. - №7. – с.64 - 69.

15. Гудзь О.Є. Фінансове забезпечення та дивідендна політика на підприємствах агропромислового виробництва: порівняльний аналіз // Облік і фінанси АПК. – 2005 р. - № 9-10. – с.161 - 167.
16. Давиденко Н.М. Особливості формування корпоративної культури на підприємствах АПК України [режим електронного доступу]. - <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA/2011-1/%D0%94%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>
17. Деякі питання управління об'єктами державної власності: постанова Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 р. № 143 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/143-2017-%D0%BF> . – Назва з екрана.
18. Довгань Л. Управління корпораціями : Монографія/ Людмила Довгань, Валентина Пастухова, Людмила Савчук,; М-во освіти і науки України, НТУУ "КПІ". -К.: Політехніка, 2004. -233 с.
19. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. – Назва з екрана.
20. Концепція розвитку корпоративного управління в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2007 р. № 976-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/976-2007-%D1%80>– Назва з екрана.
21. Корпоративная культура [Текст] : учебно-метод. пособие / Авт.-сост. Т. А. Лапина. – Омск: Изд-во ОмГУ, 2005. – 96 с.
22. Корпоративне управління: Навч. посіб. / О.С. Кузьмін та ін. - Львів: Львівська політехніка, 2004. - 168 с.
23. Костюк О.М. Корпоративне управління в банку [Текст] : монографія / О.М.Костюк. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – 332 с.
24. Кравчук В.М. Корпоративне право / В.М. Кравчук // Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. - К.: Істина, 2005. - 720 с.
25. Менеджмент: Навчальний посібник/ С.І. Михайлов, Т.І. Балановська, О.В. Новак, О.П. Гоголя та ін. / За ред. С.І. Михайлова. – К.: НУБіП України, 2013. – 536 с.
26. Пікус Р.В. Управління фінансовими ризиками / Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк. – К.: Знання, 2010. – 598 с.
27. Пітель Н.Я. Корпоративна культура підприємства в умовах глобалізації/ Н.Я. Пітель // Інноваційна економіка: Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 6'2012 [32]. – С .62 – 65.
28. Про довірчі товариства : декрет Кабінету Міністрів України від 17.03.1993 р. № 23-93 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/23-93>. – Назва з екрана.
29. Про затвердження заходів щодо реалізації пріоритетних напрямів розвитку корпоративного управління в акціонерних товариствах: розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.01.2003 р. № 25-р [Електронний ресурс]. –

Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/25-2003-%D1%80> . – Назва з екрана.

30. Про заходи щодо розвитку корпоративного управління в акціонерних товариствах: указ Президента України від 21.03.2002 р. № 280/2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/2002> – Назва з екрана.
31. Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії: указ Президента України від 19.02.1994 р. № 55/94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/55/94> – Назва з екрана.
32. Про інститути спільного інвестування: закон України від 05.07.2012 р. № 5080-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5080-17> . – Назва з екрана.
33. Про корпоратизацію підприємств: указ Президента України від 13.06.1993 р. № 210/93 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/210/93>. – Назва з екрана.
34. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. – Назва з екрана.
35. Чернявський А. Д. Корпоративне управління [Текст] : навч. посіб. / Чернявський А. Д. – МАУП, 2007. – 208 с.
36. Штангрет А.М. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. / А.М. Штангрет, О.І. Копилук. – К. : Знання, 2007. – 335 с.
37. Штерн Г.Ю. Корпоративне управління: Навч. посібник для студентів спеціальності 8.050201 „Менеджмент організацій”. / Г.Ю. Штерн– Харків: ХНАМГ, 2009. - 278 с.

13. Інформаційні ресурси

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
2. <https://ips.ligazakon.net/document/KL140337>
3. <http://www.spfu.gov.ua/>
4. <http://www.ux.ua/>
5. <https://cgpa.com.ua/konsalting/oczinka-korporativnogo-upravlinnya/>

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ»

Ступінь вищої освіти - Магістр
Спеціальність: 073 «Менеджмент»
Освітня програма «Менеджмент організацій і адміністрування»
Рік навчання 1 , семестр 2
Форма навчання: денна/заочна
Кількість кредитів ЄКТС: 4
Мова викладання: українська

Лектор курсу

Троян Аліна Василівна, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту ім. проф. Й.С. Завадського

**Контактна інформація
лектора (e-mail)**

e-mail: alina.v.troyan@gmail.com

Сторінка курсу в eLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2185>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

(до 1000 друкованих знаків)

Навчальна дисципліна «Корпоративне управління» належить до навчальних дисциплін загальної фахової підготовки, є обов'язковою і входить до освітньо-професійної програми за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Метою навчальної дисципліни «Корпоративне управління» є формування системи наукових поглядів на організацію та функціонування підприємств корпоративного сектору економіки, а також набуття економіко-правових компетентностей у сфері управління корпораціями, регулювання соціально-економічних відносин між учасниками корпоративного управління. Завданням вивчення дисципліни є теоретична підготовка студентів з питань сутності корпоративного управління; суб'єктів та об'єктів корпоративного управління; різновидів організаційних об'єднань корпоративного типу; особливостей управління в акціонерному товаристві; зовнішнього середовища корпоративного управління; поняття і структури корпоративного капіталу; напрямі розвитку корпоративного управління; концептуальних засад корпоративного контролю; формування організаційної культури корпоративного типу.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
2 семестр				
Модуль 1				
Тема 1. Сутність корпоративного управління	4/4	Знати сутність і принципи корпоративного управління. Вміти здійснювати	Підготовка доповідей, рефератів, презентацій до	20
Тема 2. Різновиди корпоративних об'єднань як об'єкти	4/4	порівняльний аналіз різних моделей корпоративного управління, оцінку їх переваг та недоліків.	семінарського заняття. Виконання практичного	15

корпоративного управління		Вміти аналізувати чинники, що впливають на розподіл балансу економічної влади у трикутнику «акціонери – менеджери – зацікавлені особи». Розуміти природу конфлікту інтересів у корпорації, а також форми його прояву. Знати функції, повноваження та особливості організації загальних зборів акціонерів, наглядової ради, правління, ревізійної комісії; Вміти виявляти чинники впливу зовнішнього та внутрішнього середовища корпоративного підприємства. організації; Розрізняти форми і функції державного регулювання.	завдання, самостійної роботи в elearn.	
Тема 3. Акціонерне товариство як об'єкт корпоративного управління	4/4			20
Тема 4. Зовнішнє середовище корпоративного управління	4/4			15
Тест до модуля 1				30
Разом за змістовим модулем 1				100
Модуль 2				
Тема 5. Управління корпоративним капіталом		Знати закономірності емісії, розміщення та обігу цінних паперів корпорації. Вміти визначати основні напрями фінансової діяльності корпорації, зміст управлінських заходів, спрямованих на оптимізацію структури капіталу корпорації. Знати системи корпоративної звітності, нормативно-правових вимог до її змісту та оприлюднення. Розуміти зміст, завдання, форми та типи корпоративного контролю, особливостей здійснення внутрішнього та зовнішнього аудиту.	Підготовка доповідей, рефератів, презентацій до семінарського заняття. Виконання практичного завдання, самостійної роботи в elearn.	20
Тема 6. Розвиток корпоративного управління				15
Тема 7. Корпоративний контроль				20
Тема 8. Корпоративна культура				15

		Розрізняти принципи стратегічного управління корпоративними підприємствами та розбудови стратегії їх розвитку. Вміти аналізувати показники ефективності корпоративного управління, рейтинги корпоративного управління. Володіти навичками розробки та впровадження управлінських заходів щодо створення певного типу корпоративної культури.		
Тест до модуля 2				30
Разом за змістовим модулем 2				100
Всього за навчальну роботу	$0,7 \cdot (R_{\text{ЗМ 1}} + R_{\text{ЗМ 2}})$ $R_{\text{НР}} = \frac{\text{-----}}{2}$			70
Підсумкова атестація (екзамен)				30
Всього за курс	$R_{\text{ДИС}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$			100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i>	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу викладачів, які забезпечують курс за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Списування (копіювання тексту) під час виконання письмових контрольних робіт та екзаменів заборонені. Користування мобільними пристроями допускається лише з дозволу викладача під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань. Самостійні роботи у вигляді рефератів, доповідей, презентацій повинні мати коректні текстові посилання на використані інформаційні джерела.
<i>Політика щодо відвідування:</i>	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально в дистанційному режимі (у онлайн формі за погодженням із деканом факультету і лектором курсу).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

**Електронний навчальний курс дисципліни (на навчальному порталі
НУБіП України elearn)**

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2185>